

ZORGZAME DORPEN

BOORDEVOL
TIPS EN
INSPIRATIE

HANDIG BOEKJE VOOR ZORGZAME INITIATIEFNEMERS

Colofon

Dit is een uitgave van de LVKK.

Inhoudelijke bijdragen: Alle Postmus en Inge Zwerver

Redactie: Agnes Nanninga, Vertel! Communicatie & Schrijfbedrijf

Vormgeving: Ilse Spijker, StudioSpijker

Dit boekje vind je ook digitaal op www.lvkk.nl

LVKK

Kampsweg 4, 9418 PE Wijster

info@lvkk.nl / www.lvkk.nl

@LVKK_NL

@In_de_kern

september 2016

VOORWOORD

Alsjeblieft!

Ben jij iemand die een zorginitiatief wil beginnen in eigen dorp of buurt?

Of organiseer je dit al en wil je graag meer informatie en inspiratie?

Dan is dit een handig boekje voor jou. Beschouw het als handreiking, inspirator en tipgever. Volg verder vooral je eigen(wijze) weg...

IndeKern is ontwikkeld in 2013. Dit landelijke project heeft in beeld gebracht welke inwonersinitiatieven er zijn in zorg en welzijn*. Het project onderzocht de mogelijkheden én de wensen met betrekking tot het delen van kennis. Kennis over het opzetten en organiseren van een zorgzaam initiatief, tussen de verschillende zorgzame dorpen en hun initiatiefnemers. De inhoud van dit boekje is gebaseerd op resultaten van IndeKern.

IndeKern is een project van de Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen (LVKK). Het project werd uitgevoerd door projectleiders Inge Zwerver en Alle Postmus, motiverend begeleid door Koos Mirck (LVKK).

IndeKern werd fris gehouden en geadviseerd door een begeleidingscommissie, bestaande uit de volgende organisaties: Ministerie van Binnenlandse Zaken, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij en de LVKK.

namens de LVKK en de provinciale Verenigingen voor Kleine Kernen,
Inge Zwerver en Alle Postmus

INHOUDSOPGAVE

Persoonlijk & dichtbij.....	06
15x doen!.....	07
Doe dit niet!.....	32
Bron van inspiratie & informatie.....	34
Help!.....	38
De centenkwesitie.....	40
Boekje uit? Begin!.....	43

*IN DIT BOEKJE VIND JE TAL VAN
VOORBEELDEN. DEZE HERKEN JE
DOOR DEZE SPREEKWOLK.*

PERSOONLIJK & DICHTBIJ

Medio 2016 staan er in ons land 400 zorgzame bewoners-initiatieven op de kaart. Vier jaar geleden waren dat er 30.

De reden? Nederland vergrijsst én we worden ouder, bezuinigingen zijn het gevolg.

Verzorgingstehuizen sluiten hun deuren, ouderen wonen steeds langer thuis en thuiszorg wordt steeds minder vergoed. Dorpsbewoners die een zorginitiatief starten, willen graag dat ouderen en kwetsbaren zo lang mogelijk in hun eigen dorp en vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen. Vaak zonder dorpse voorzieningen, maar wel met een sociaal netwerk.

Het gevoel dat 'wij, dorpsbewoners' het zelf beter kunnen, groeit. Veel dorpen nemen daarom het heft in eigen hand. Ze regelen de zorg, het zorgen voor elkaar, zoveel mogelijk samen. Persoonlijk en dichtbij.

IN KLOOSTERBUREN WERD IN 2015 DE DORPSCOÖPERATIE KLOOSTERBUREN OPGERICHT. DEZE RICHT ZICH OP ALLE ZORGBEHOEVENDEN DIE GRAAG IN HET DORP WILLEN BLIJVEN WONEN. HET INITIATIEF ONTSTOND IN 2011 VANUIT DE WENS OM EEN WOONVORM TE VINDEN VOOR KINDEREN MET EEN ONTWIKKELINGSBEPERKING. DE COÖPERATIE HEEFT HET GEBOUW VAN HET VOORMALIGE VERZORGINGSTEHUIS OVERGEKOCHT EN HEEFT EIGEN PERSONEEL IN DIENST, ONDER MEER VOOR DAGBESTEDING.

ER ZIJN VEEL SUCCESVERHALEN. MAAR OOK
DORPEN WAAR HET MOEIZAAM GAAT OF HET SUCCES
UITBLIJFT. ALS JE AAN EEN INITIATIEF BEGINT, BESTAAT OOK
DE KANS DAT HET NIET GAAT ZOALS JE HEBT BEDACHT.
DAAROM DIT BOEKJE VOL TIPS: OM JOUW KANS OP SUCCES
ZO GROOT MOGELIJK TE MAKEN!

15X DOEN

HET IS EEN KLEIN BOEKJE MET PRAKTISCHE TIPS
DAT JE IN EEN UURTJE UITLEEST.
TE DRUK OF GEEN ZIN OM HET TE LEZEN, MAAR WEL
NIEUWSGIERIG? SPECIAAL VOOR JOU HEBBEN WE DEZE
MINISAMENVATTING GEMAAKT:
ELKAAR HELPEN!
DAT IS DE BELANGRIJKSTE BOODSCHAP :-).

1 BEGIN KLEIN

Wil je graag een zorgcoöperatie oprichten? Bedenk dat dit geen doel is, maar een middel. Je doel is waarschijnlijk algemener, bijvoorbeeld: organiseren dat ouderen zo lang mogelijk in het dorp kunnen blijven wonen en een plezierig en veilig leven hebben. Om doelen te realiseren, moet je klein beginnen.

- Knip je doel op in concrete, haalbare stappen.*
- Begin met iets kleins, bijvoorbeeld elke week samen koffie drinken in het dorpshuis.*
- Gebruik de ervaringen die je daarbij opdoet om je activiteiten uit te breiden.*
- Wees blij met kleine stapjes en neem de tijd om het te laten groeien.*

Om het behapbaar te maken, een groeimodel:

Organiseren van initiatieven & activiteiten:

ontmoeting, burenhulp, maaltijden, vervoer, computerhulp, bewegen

Tussenschakel worden:

zorgzaam vraag en aanbod bij elkaar brengen

Zelf zorgaanbod aanbieden:

bijvoorbeeld door als dorp iemand in te huren voor thuiszorg

Je hoeft niet alle fasen te doorlopen. Ieder dorp en iedere buurt heeft eigen behoeftes en kansen. Een eigen DNA.

Hiernaast vind je voorbeelden van kleine en grote activiteiten

DORPSHUISKAMER, ZIEKENHUISVERVOER, TELEFOONCIRKEL,
EETCAFÉ, EIGEN SUPERMARKTJE, KOFFIEOCHTENDEN,
TABLETCURSUSSEN, WANDELCLUB, SAMEN KOKEN
EN ETEN, SAMEN BOODSCHAPPEN DOEN, SAMEN BEWEGEN,
UITSTAPIES ORGANISEREN, KLUSJESDIENST,
GEZELLIGHEIDSKASSA (ALS TEGENHANGER VOOR DE SNEKASSA),
STAMTAFEL IN SUPERMARKT, PUBQUIZ, BOEKSPOT,
KLEINSCHALIGE WOONVOORZIENING, DORPSSCHOUW,
TOEKOMSTBESTENDIGE WONINGEN VOOR DEMENTERENDEN,
DAGOPVANG IN EIGEN DORP, MULTIFUNCTIONEEL CENTRUM,
VIRTUEEL VERZORGINGSHUIS VOOR MANTELZORGERS,
HOFJE VOOR KWETSBARE OUDEREN, COÖRDINATIEPUNT VOOR
INZET VAN VRIJWILLIGERS, COMPUTERHELPDESK,
HUISBEZOEK, MUZIEK MAKEN, JONG EN OUD VERBINDEN

2 SAMEN STERK

Eigen kracht, samen aanpakken!

Alleen ben je klein en kwetsbaar. Samen bedenk je meer, heb je meer kennis, kun je taken verdelen, kun je meer doen en motiveer je elkaar.

IN HET DRENTSE DORP NIEUWLANDE HEBBEN INWONERS ERVOOR GEZORGD DAT ER EEN NIEUW GEBOUW WERD NEERGEZET, WAAR ALLES BIJ ELKAAR KOMT: DORPSHUIS, SCHOOL, SPORT, PINAUTOMAAT EN KLEINE ZORGAANBIEDERS, ZOALS DE FYSIOTHERAPEUT. EN ALS ER ACTIVITEITEN VOOR OUDEREN ZIJN, IS DE BASISCHOOL ER OOK.

Betrek dorpsgenoten

Het is belangrijk dat vrijwilligers zich comfortabel voelen en het leuk (blijven) vinden. Zoek daarom vrijwilligers met verschillende talenten, kunde en passie:

Meedenker(s)

voor visie, dromen, plannen maken en doelen stellen. Het liefst met kennis en kunde over ontwikkelingen in zorg en leefomgeving.

Meedoener(s)

voor het oppakken van concrete zaken, zoals ontmoeting organiseren, koffie schenken, klusjes uitvoeren, rijden, enquête lopen etc.

Administratief talent

houdt de zaakjes op orde met papierwerk en financiën.

Communicatietalent

zorgt voor regelmatige, enthousiaste en juiste berichtgeving. Bekendheid zorgt voor groei én voor een gunfactor.

Betrek instanties

Het is slim om in ieder geval je gemeente te betrekken bij de plannen. Het langer zelfstandig blijven van ouderen en kwetsbaren, is een onderwerp van zorg voor gemeenten. Door ze vanaf het begin te betrekken bij je initiatief kun je draagvlak en steun creëren. Bedenk daarnaast welke organisaties je nog meer nodig hebt en welke sleutelfiguren iets voor jouw idee kunnen betekenen. Om je op een idee te brengen:

Zorg

*huisarts / praktijkondersteuner /
wijkverpleegkundige / welzijnsorganisatie /
ouderenadviseur / zorgaanbieders in jouw
dorp / Centrum voor Jeugd en Gezin /*

Gemeente

*wethouder / raadsleden / beleidsmedewerker
sociaal domein / dorpencoördinator / Wmo-
consulent / Wmo-adviesraad*

Anderen

*woningcorporatie / ondernemers (denk
bijvoorbeeld bij dorpsmaaltijden aan de
supermarkt) / dorps- of buurthuis /
verenigingen in jouw dorp of omgeving /
ouderenbond / sportvereniging / kerk*

Betrek scholen

Basisscholen staan vaak open voor gezamenlijke activiteiten. Jong en oud gaan prima samen!

Hogescholen denken graag mee, studenten kunnen enquêtes opstellen en uitvoeren en goede voorbeelden inventariseren.

“Er was eens een heel succesvolle dorpswebsite. Toen ging de enige redacteur verhuizen en kon niemand er meer iets mee.”

3

KIJKJE IN DE TOEKOMST

Hoe ziet je dorp er uit over 5 of 20 jaar? Dorpen schrijven dat op in een dorpsvisie of dorpsplan. Helpt jouw initiatief dat beeld waar te maken? Knappe wethouder die dan nog 'nee' tegen je durft te zeggen! Vaak ontstaan er bij het maken van zo'n visie/plan vanuit het dorp al werkgroepjes die aan de slag gaan. Sluit aan! Zo organiseer je (haast) vanzelf medestand.

- Zoek uit of je dorp een visie/plan heeft en of jouw idee daar in past.
- Is dat er niet of is het aan een oppepper toe? Zwengel het aan.
- Wil je weten hoe je een duurzame dorpsvisie/plan maakt? De organisatie die dorpen ondersteunt in jouw provincie kan je er alles over vertellen.

Zie het overzicht op p. 36

‘Het maken van een dorpsvisie zorgde voor een omslag.’

Kees van Noord, dorpsbelang Hellouw

DE DORPSRAAD IN HET TOERISTISCHE TREKPLEISTER VROUWENPOLDER HEEFT HET THEMA ZORG VOOR OUDEREN HOOG OP DE AGENDA GEZET. ZE HEBBEN ZELFS EEN VISIE ONTWIKKELD SPECIAAL GERICHT OP ZORG EN WELZIJN. DAARIN IS RUIMTE VOOR ALLERLEI VOORZIENINGEN VOOR DEMENTERENDE OUDEREN. DAT GAAT ZOVER DAT ZORGTOERISME EEN INTERESSANTE KANS WORDT. DAARDOOR KUNNEN OUDEREN TOT OP HOGE LEEFTIJD EN ZELFS BIJ LICHT DEMENTEREN VAKANTIE BLIJVEN VIEREN IN HET ZEEUWSE STRANDDORP.

4 VAN IDEE NAAR PLAN

-
- Wat is je doel?
  - Wat wil je doen om je doel te bereiken?
  - Hoe ga je dat doen?
  - Waar ga je dit doen?
  - Wat kun je zelf?
  - Wie heb je nog meer nodig?
  - Wat heb je nodig?

Stel jezelf de volgende vragen en schrijf de antwoorden op. Als je de antwoorden hebt verzameld, heb je van je idee een plan gemaakt.

5

DENK BREED

De zorgwereld is lang georganiseerd geweest in hokjes en zuilen. Er was jeugdwerk, ouderenwerk, maatschappelijk werk, er waren voorzieningen voor ouderen, thuiszorg voor zorgbehoevenden etc. Instellingen en zorgaanbieders werk(t)en binnen de eigen koker. Overzichtelijk, maar ook beperkend. En heel onhandig in dorpen. Want daar zijn de verschillende groepen met een gelijksoortige kwetsbaarheid vaak maar klein. In dorpen gaat het dus meer om het samenbrengen van mensen met verschillende achtergronden en (on)mogelijkheden. Kwetsbaar en vitaal gaan prima samen.

- Bedenk hoe je met je idee iets kunt betekenen voor meerdere groepen dorpsbewoners.
- Stap eens met je idee naar de voetbalclub, de ondernemersvereniging, kerk of hondenclub.
- Verbind jong en oud in je dorp.
- Verbind kwetsbaar en vitaal.

IN LOMM LIMBURG WILDEN DORPSBEWONERS EEN DAGOPVANG VOOR OUDEREN OPZETTEN. DE GESPREKKEN MET DE ZORGINSTELLING LIEPEN OP NIETS UIT. ER MOESTEN MINIMAAL 10 CLIËNTEN ZIJN, ANDERS KON HET NIET UIT EN GING HET FEEST NIET DOOR. ZOVEEL OUDEREN WAREN ER NIET. 'DAN DOEN WE HET ZELF WEL', DE INITIATIEFNEMERS WAREN VASTBERADEN EN GINGEN KIJKEN HOE HET WÉL KON. NU STAAT ER EEN HEEL BETAALBARE VOORZIENING MET DAGOPVANG, ONTMOETING EN ACTIVITEITEN, VOLLEDIG GERUND DOOR VRIJWILLIGERS.

6

ONDERZOEK VRAAG EN AANBOD

Hartstikke goed natuurlijk, dat je iets voor het dorp wilt doen. Maar is er wel vraag naar? En zijn er wel voldoende vrijwilligers die kunnen helpen bij de uitvoering? Doe onderzoek in je eigen dorp.

DE ZEEUWSE HUISKAMER IS EEN PROJECT, MAAR OOK EEN FYSIEKE PLEK, WAAR MENSEN SAMENKOMEN OM TE EXPERIMENTEREN EN TE VERNIEUWEN. IN EEN HUISKAMER BRENGEN BEWONERS, ERVARINGSDESKUNDIGEN EN PROFESSIONALS DE VRAGEN EN BEHOEFTE VAN NU EN STRAKS IN BEELD EN WERKEN ZE SAMEN AAN OPLOSSINGEN. ZO KUNNEN DE OUDEREN EEN KOPJE KOFFIE DRINKEN EN ONDERTUSSEN MEEDENKEN EN -PRATEN OVER HUN EIGEN TOEKOMST.

DEZEEUWSEHUISKAMER.NL

Dorpsenquête

Met een dorpsenquête kun je heel gemakkelijk informatie ophalen. Maak een vragenlijst, zet die op de dorpswebsite en in het dorpskrantje. Maak het persoonlijk. Ga met een groepje dorpsgenoten langs de huizen, bel aan. Vraag in je enquête ook direct naar ideeën.

Verzamel feiten en cijfermateriaal

Vraag bijvoorbeeld aan de gemeente hoeveel ouderen er zijn. Nu en over 5 jaar. Ga met de huisarts in gesprek, de praktijkondersteuner, de wijkverpleegkundige. Dat maakt jou én anderen bewust van de omvang van het probleem en dat is in de beginfase heel belangrijk. Met feiten en cijfers kun je anderen overtuigen om mee te doen of 'ja' te zeggen.

Resultaat delen

Deel de resultaten met het dorp. Bijvoorbeeld op de dorpswebsite, Facebookpagina, in het lokale krantje of een huis-aan-huis flyer.

Een fysieke plek

Zorg dat er een fysieke plek is in het dorp waar vraag en aanbod elkaar ontmoeten. Bijvoorbeeld in het dorpshuis of een andere ontmoetingsplek.

Gewoon beginnen

Soms moet je gewoon beginnen om te ontdekken wat de vraag is. Tuig het niet meteen te groot op. Begin bijvoorbeeld met een koffie-uurtje of een dorpsmaaltijd. Bij informele ontmoetingen komen vragen en behoeftes vaak vanzelf in beeld.

Dorpsavond

Organiseer een dorpsavond.

“De plannen die je uitdraagt, moeten wel in het dorp zelf leven. De steun van je dorpsgenoten heb je gewoon heel hard nodig”

Francie Kaaijk,
GoudOud in Warffum

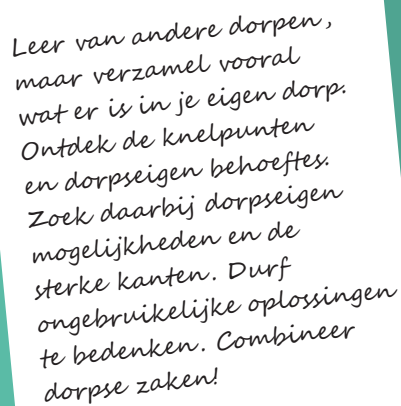
7

ONTDEK JE EIGEN DORPSDNA

Wat in het ene dorp een grandioos succes is, kan in een ander dorp uitlopen op een fiasco. Succesverhalen van andere initiatieven zijn geen blauwdruk. Probeer je eigen dorpsDNA te vinden. Wat maakt jouw dorp bijzonder, welke ingrediënten heb je voorhanden?

Het vogel-in-de-hand-principe

Superondernemers, het lijkt wel of alles wat ze aanraken in goud verandert. Hoe doen ze dat toch? Uit onderzoek blijkt dat ze vijf principes toepassen. Een daarvan is het vogel-in-de-hand-principe. Ze wachten niet tot het geniale idee hen in de schoot valt, ze roeien met de riemen die ze hebben. Ze kijken naar wat er in hun directe omgeving 'toevallig' aanwezig is, starten daarmee en bouwen dat uit. Dat kun jij ook!

Leer van andere dorpen, maar verzamel vooral wat er is in je eigen dorp. Ontdek de knelpunten en dorpseigen behoeftes. Zoek daarbij dorpseigen mogelijkheden en de sterke kanten. Durf ongebruikelijke oplossingen te bedenken. Combineer dorpse zaken!

8

JAT WAT JE JATTEN KUNT

Toch zijn er ook allerlei zaken die je prima kunt 'jatten'. Statuten, financieringsmodellen, subsidieaanvragen, protocollen, dorpsenquêtes, modellen voor overeenkomsten, takenlijsten, betaalafspraken, website-indelingen. Noem maar op.

"VRAAG VOORBEELDEN OP BIJ DE PROVINCIALE VERENIGING VOOR DORPEN. WIJ HEBBEN HET NETWERK EN VERBINDEN INITIATIEVEN. ZO KUN JE VEEL INFORMATIE KRIJGEN OVER WAT ER IN SOORTGELIJKE DORPEN AL IS. DAAR ZIJN WIJ VOOR." Inge Zwerver, Groninger Dorpen

- O Vraag en google eerst eens rond voordat je zelf aan iets begint.*
- O Vind je een inspirerend voorbeeld in een ander dorp? Durf te vragen!*
- O Kopieer voorbeelden niet 1 op 1. Laat je inspireren en pas het aan voor jouw dorp!*
- O Lees ook het hoofdstuk Bronnen van inspiratie & informatie verderop in dit boekje.*

9

KEN DE KADERS, MAAR ZOEK DE RUIJMTE!

Papierwerk en regeltjes... Niet het leukste onderdeel, maar het hoort er wel bij. Check in een vroeg stadium regels en kaders. Het mooie van deze tijd is dat alles in beweging is. Burgers pakken voorzichtig aan steeds meer ruimte, rechten en publieke gelden. Denk aan de Right to Challenge

Zie ook
p. 21

Al biedt de landelijke wetgeving ruimte voor burgerinitiatieven, toch ben je vaak nog afhankelijk van de werkwijze van de plaatselijke wethouder. Stap daarom zo snel mogelijk naar je gemeente. Betrek de beleidsmedewerker die over zorg gaat, probeer een afspraak te krijgen met de wethouder en vergeet ook de gemeente-

- O Waar van toepassing, regels en beleid uitzoeken*
- O Houd (persoonlijk) contact met je gemeente*
- O righttochallenge.nl checken*
- O het Kompas voor de Right to Challenge opzoeken op lsabewoners.nl*

raad niet. Kom met aansprekende voorbeelden van gemeenten waar wethouders wél meewerken en ruimte geven.

RIGHT TO CHALLENGE

De Right to Challenge is een regeling waarmee je de gemeente kunt uitdagen om gemeentelijke taken over te nemen. Als dat lukt, krijg je ook de (financiële) middelen en de verantwoordelijkheid voor die taken. Hoe dat precies werkt, lees je op righttochallenge.nl. Een kompas hiervoor vind je op Isabewoners.nl.

LIEROP DAAGDE DE GEMEENTE UIT: ONZE DORPSONDERSTEUNER IS BETER EN GOEDKOPER. EEN DORPSONDERSTEUNER; ONAFHANKELIJK EN BETAALD DOOR DE GEMEENTE. DE OGEN EN OREN VAN HET DORP, DIE BEWONERS KOPPELT AAN DE JUISTE ZORG. LIEROP KREEG HET VOOR ELKAAR MET DE RIGHT TO CHALLENGE.

LIEROPLEEFT.NL

10 ZORG VOOR EEN FYSIEKE PLEK

Een gezellige, vaste plek waar dorpsgenoten elkaar regelmatig kunnen ontmoeten is heel waardevol. Een dorpsruiskamer, een thuis, voor iedereen. Waar mensen samen activiteiten kunnen ontplooiën, informatie kunnen delen, maar ook lief en leed. Persoonlijk contact door gezamenlijke activiteiten is belangrijk voor het welbevinden van mensen. Vaak ontstaan bij dit soort ontmoetingen ook weer nieuwe wensen, ideeën en activiteiten. Bovendien komen in een dorpsruiskamer vraag en aanbod vaak als vanzelf bij elkaar. Professionals kun je ook uitnodigen zo nu en dan eens aan te schuiven. Op deze manier kun je drempels wegnemen en informele en formele zorg met elkaar verbinden.

- Zoek een vaste locatie, bijvoorbeeld in het dorpsruis of een stamtafel in de supermarkt.*
- Maak er een plek van met een 'thuisgevoel', waar bezoekers zich gemakkelijk bewegen en zich vrij voelen om zelf initiatief te nemen (bijv. koffiezetten). Een 'keukentafel-setting' werkt goed: een grote tafel met stoelen er omheen, koffie en kopjes op tafel. Net als thuis.*

‘Nu de kerk hier niet
meer is, gaan we ook
naar de Verzoamelstee.
Dan blijven we onze
dorpsgenoten
tenminste zien.’

ouder echtpaar uit Onderdendam

11 COMMUNICEER!

Communicatie is een bijzonder belangrijk ingrediënt. Zorg dat je plan in het dorp het gesprek van de dag is. Je doet het immers voor de gemeenschap.

Een naam

Geef je idee een naam.

Bekendheid geven

Kaart je plan op zo veel mogelijk plekken aan.

Flyer

Maak een duidelijke flyer over je plan.

Externe websites

Zet informatie op de dorpswebsite en die van de gemeente.

Eigen website

Maak als het kan een eigen website.

Social media

Open een Facebookpagina en Twitteraccount en nodig iedereen die je kent daarvoor uit.

Met Twitter bereik je vooral professionals. Ga hen volgen, dan volgen ze daarna meestal jou ook! Plaats je activiteiten in de agenda en deel na een activiteit een kort verslagje en foto's. Laat zien hoe leuk het is!

Afzender

Zet je naam en contactgegevens overal duidelijk op, zodat mensen weten wie je bent en hoe ze je kunnen bereiken.

Positief communiceren

Communiceer op een persoonlijke, positieve en enthousiaste toon en gebruik gemakkelijke taal.

Zichtbaar zijn

Maak concreet iets zichtbaar in het dorp zodra dat kan. Heb je een koffieochtend? Hang een postertje op bij de bakker, de huisarts, de apotheek, de bibliotheek of in de voetbalkantine.

Lokale media

Zet ook de lokale media in. Stuur een berichtje over je plan of over een activiteit. De meeste bokkeblaadjes zijn blij met informatie en plaatsen je berichtje 1 op 1 in de krant. Dat is nog gratis ook!

Vieren!

Deel en vier je successen. Positieve, enthousiaste berichten doen het altijd goed.

Blijf ontvanger

Blijf ook een ontvanger. Door je verhaal te vertellen, ga je zelf weer nadenken over wat je doet. Deel je dilemma's en keuzes. Dat houdt je scherp. Dat doen ook de vragen en feedback die je krijgt.

Duidelijkheid

Wees duidelijk. Ook als je al iets verder bent met je plan, blijft goede communicatie van belang. Bijvoorbeeld met vrijwilligers. Zet afspraken die je maakt duidelijk op papier, bijvoorbeeld over vervoer (wie is wanneer aan de beurt) en over vergoedingen.

IN VROUWENPOLDER BESTEEDDEN ZE VEEL AANDACHT AAN DE PRESENTATIE VAN HUN BEVINDINGEN. ZE MAAKTEN EEN DIGITALE PREZI MET KORTE FILMPJES ERIN EN PRAKTIJKVOORBEELDEN UIT HET BUITENLAND, FOTO'S UIT HET EIGEN DORP EN OVERZICHTELIJKE STATISTIEKEN. DAT HAD GROOT EFFECT. DE WETHOUDER WAS DIRECT ENTHOUSIAST EN HOGESCHOOL ZEELAND GING VERDER ONDERZOEK VOOR HET PROJECT DOEN.

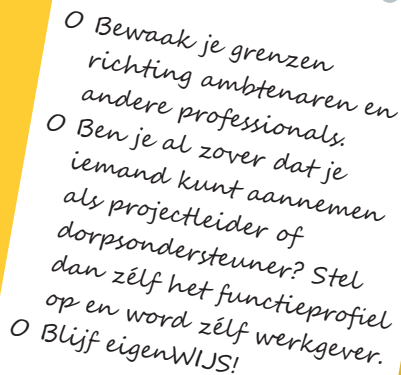
12 EEN LANGE ADEM

Hou er rekening mee dat dingen tijd nodig hebben. Als je leest over andere projecten, ziet het er altijd makkelijker uit dan het in werkelijkheid is. Het gaat allemaal niet van een leien dakje en vaak duurt het lang om tot succes te komen. Je hebt dus een lange adem nodig. Daarom is het zo fijn om een visie te hebben. Dat blijft inspireren, je weet dan steeds waar je het voor doet. Maar ook die concrete, haalbare doelen zijn heel prettig. Dan merk je dat elk klein stapje er toe doet en je hebt nog eens wat te vieren.

-
- Realiseer je dat het tijd kost om je doel te bereiken.*
  - Pak af en toe je visie en doel er weer even bij.*
  - Vier je successen, hoe klein ze ook zijn.*

13 BLIJF EIGENWIJS

Bedenk wat je zou doen als de gemeente, welzijnsorganisatie en zorginstelling er niet zouden zijn. Durf anders te denken. Wees eigenWIJS!

-
- Bewaak je grenzen richting ambtenaren en andere professionals.*
  - Ben je al zover dat je iemand kunt aannemen als projectleider of dorpsondersteuner? Stel dan zélf het functieprofiel op en word zélf werkgever.*
  - Blijf eigenWIJS!*

Soms melden zich al snel allerlei professionals die iets met je idee willen. Meedenken is goed en nodig, maar soms kun je er ook in vastlopen. Dan sluipt de bureaucratie in je plan en 'hoe het hoort'. Dus betrek instanties, maar blijf... eigenWIJS!

Hou er rekening mee dat organisaties nog vaak in kokers denken en dat hun financieringsstromen ook zo lopen. Werk samen, maar gebruik ze alleen daar waar je ze echt nodig hebt, zoals voor kennis, financiering of vergunningen.

14 KIES DE RECHTS- VORM DIE PAST

Draagvlak en inspraak. Mooie woorden en heel belangrijk bij dit soort initiatieven, maar hoe regel je dat? Op een bepaald moment kan het handig zijn om een eigen rechtsvorm te hebben. Omdat je bijvoorbeeld te maken krijgt met instanties, regelingen, procedures, financiële afspraken of subsidieaanvragen. Kies dan een rechtsvorm die aansluit op je plannen en waarmee je draagvlak en inspraak goed organiseert.

Een organisatievorm die steeds meer in opkomst is, is de coöperatie. Daar kunnen mensen lid van worden en zo direct invloed uitoefenen. Maar er zijn ook andere rechtsvormen die geschikt kunnen zijn. In het schema op de volgende pagina vind je voors en tegens van verschillende vormen.

Nog even niet?

Het is niet altijd nodig om (direct) zelf een entiteit op te richten. Je kunt soms ook onder de vlag van de bestaande dorpsvereniging, welzijnsorganisatie of het dorpshuis van start gaan. Dan kun je wel subsidie aanvragen en maken zij een apart potje voor jouw plan. Later kun je altijd nog beslissen om een eigen rechtsvorm op te richten.

Handleiding BZK

Een handleiding voor coöperatieve initiatieven werd kort na de start van IndeKern door BZK uitgegeven. Deze kun je goed gebruiken bij de keuze voor de juridische vorm.

tijdvoorsamen.nl

	Waarin komt de coöperatie overeen?	Waarin verschilt de coöperatie?
Bedrijf	<ul style="list-style-type: none"> • Het gaat om een onderneming: de organisatie levert een product of dienst • Rendabele bedrijfsvoering 	<ul style="list-style-type: none"> • Controle is niet in handen van de aandeelhouders maar van de leden • Eén man, één stem (stem staat niet gelijk aan economische investering)
Vereniging	<ul style="list-style-type: none"> • Vrijwillig lidmaatschap • Leden bepalen koers • Kan ideëel doel aan ten grondslag liggen 	<ul style="list-style-type: none"> • Verdeling van winst over leden • Vaak hogere barrières in- en uitreding
Stichting	<ul style="list-style-type: none"> • Kan ideëel doel aan ten grondslag liggen (bij de stichting is dat verplicht, bij de coöperatie niet) 	<ul style="list-style-type: none"> • Stichting heeft geen leden om verantwoording aan af te leggen • Winst van stichting mag alleen gebruikt worden voor ideëel doel

Tip! Steeds meer dorpen kiezen voor een dorps-coöperatie in plaats van een zorgcoöperatie. Dat is slim, want dan kun je er in een later stadium veel meer in onderbrengen. #ontschotten

- Kritisch nadenken over of een rechtsvorm al nodig is.
- Zo ja: het schema gebruiken om een keuze te maken.
- Meer info nodig? Vraag (probeer gratis) advies van bijvoorbeeld de plaatselijke notaris of je gemeente.
- De Handleiding van BZK checken.

15 CONTINUÏTEIT

Oké, je hebt een lange adem nodig, maar hoe hou je de spirit er dan in? Zorg er voor dat het initiatief niet stil komt te liggen.

**INITIATIEFNEMERS
VAN GAVEBORG IN
OOSTWOLD, EEN
MULTIFUNCTIONEEL
CENTRUM MET EEN
EIGEN DORPSWINKEL
EN SCHOOL:
“MULTIFUNCTIONEEL
BETEKENT ELKAAR
MEERWAARDE
GUNNEN. DAT IS DE
EERSTE STAP.”**

Vrijwilligers

Trek vrijwilligers aan op hun talenten en passie, geef complimentjes en waardering, doe een keer per jaar iets leuks samen.

Zie ook
tip 2 pag.
10

Luisteren

Luister goed naar je doelgroep en blijf naar ze luisteren, zij bepalen je koers en succes.

Ruimte geven

Mensen die je erbij haalt, brengen hun eigen ideeën in. Geef hun ook ruimte! Durf los te laten, laat hen meedenken zodat het initiatief ook 'van hen' is.

Zoek gelijkgestemden

Ga op de positieve energie zitten. Als je bezig bent, kom je altijd mensen tegen die niet meegaan in je plannen. Blijf niet te lang hangen bij mensen die het niet snappen. Ga er omheen, zoek gelijkgestemden en ga door met organiseren. Later trek je die anderen wel weer mee (of niet en dat is ook niet erg).

Professionaliseer

Zorg dat je niet alleen op vrijwilligers blijft draaien. Professionaliseer zodra dat kan. Vraag daarvoor niet de welzijnsstichting, blijf eigenWIJS. Kijk of je zelf een dorpsondersteuner in dienst kunt nemen.

Zie ook
pagina
39

Innoveer

Blijf innoveren en voorop lopen. Blijf meebewegen met ontwikkelingen in de maatschappij en veranderende vraag vanuit je dorp, een initiatief moet zich kunnen ontwikkelen.

Verdienmodel

Maak een verdienmodel, zie hiervoor het hoofdstuk **De centenkwestie**.

pagina
40-42

Contact houden

Leg en hou contact met beleidsmedewerkers, dorpencoördinator en gemeenteraad. Die wethouder die je zo fijn aan boord hebt, gaat namelijk na 4 jaar weer weg en als je alleen contact met hem hebt, kun je dan weer van voren af aan beginnen.

Had die enthousiaste redacteur dit nou allemaal maar gedaan, dan was het heel anders afgelopen met die heel succesvolle dorpswebsite ;)).

**DOE DIT
NIET!**

-
- X Direct groot beginnen
  - X Alles alleen doen
  - X De regie uit handen geven
  - X Denken dat iedereen direct in je idee gelooft
  - X In kokertjes denken
  - X Niet verder kijken dan je neus lang is
  - X Verwachten dat alles direct een megasucces is
  - X Star vasthouden aan wat je in het begin bedenkt
  - X Veel energie steken in mensen die er niet in geloven
  - X Meteen een coöperatie, stichting of vereniging oprichten
  - X Voorbeelden 1 op 1 kopiëren
  - X Het middel (bv een coöperatie) verwarren met het doel
  - X Stappen overslaan
  - X Je plan in een klein kringetje houden
  - X Alles op je eigen zolderkamer willen doen
  - X Denken dat je bij voorbaat al weet wat je dorpsgenoten willen

BRON VAN INSPIRATIE & INFORMATIE

De antwoorden op je vragen zijn dichterbij dan je denkt. Er zijn zoveel initiatieven op het moment en er wordt ontzettend veel over geschreven en gepubliceerd. Lees de streekblaadjes maar eens goed en natuurlijk ook de landelijke bladen. Kijk wat er op tv is, volg documentaires en nieuwsprogramma's.

LANDELIJK NETWERK ZORGINITIATIEVEN

Mede door IndeKern is kort geleden het landelijke netwerk 'Nederland zorgt voor elkaar' opgericht.

De LVKK is uiteraard een van de meewerkende partijen. Meer dan 20 lokale initiatieven, verspreid over het hele land, hebben dit netwerk samen opgericht. De Staatssecretaris is positief en wil het platform ondersteunen waarbij de autonomie van het platform en de werkwijze van bewoners worden erkend. De rol van het platform (en van bewonersinitiatieven) zal breder binnen en met het Ministerie van VWS besproken worden. Aan dit netwerk wordt ook een helpdesk gekoppeld waar zorginitiatiefnemers al hun vragen kunnen stellen.

Volg de ontwikkelingen van 'Nederland zorgt voor elkaar' op lvkk.nl en Isabewoners.nl.

REGIONALE ZORGNETWERKEN

Er is een aantal regionale zorgnetwerken voor bewonersinitiatieven in zorg en welzijn.

Zie kaartje pag. 36

PROVINCIALE STEUNPUNTEN

In alle provincies zijn inmiddels steunpunten actief die uitwisseling en ondersteuning stimuleren.

Neem vooral ook contact op met onze collega's van de organisatie die in jouw provincie de dorpen ondersteunt.

Zie kaartje pag. 36

LOKALE PROFESSIONALS

Vraag zorgprofessionals of de WMO-consulent van de gemeente om uitleg over wetgeving en beleid, bijvoorbeeld over dagbesteding of pgb's.

VILANS

Vilans helpt (zorg)organisaties om zorg te vernieuwen en te verbeteren. Dit doen ze door innovatie en onderzoek, kennis te ontwikkelen en te delen, advies en implementatie. Vilans heeft onder andere een interactieve kaart ontwikkeld met meer dan 350 initiatieven.

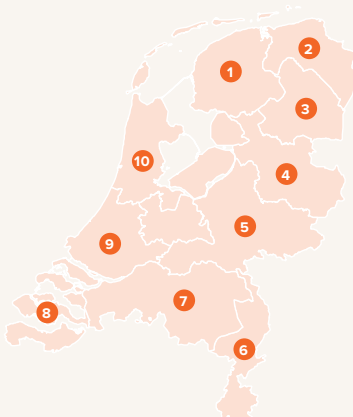
vilans.nl, zoek op burgerinitiatieven.

MOVISIE

Movisie is het landelijk kennisinstituut en adviesbureau voor het sociaal domein en heeft acht artikelen gepubliceerd over zorginitiatieven.

movisie.nl

PROVINCIALE VERENIGINGEN VOOR KLEINE KERNEN EN DORPSHUIZEN

1 Doarpswurk	6 VKKL / Spirato
2 Groninger Dorpen	7 VKK NB / 't Heft
3 BOKD	8 ZVKK
4 OVKK	9 ZHVKK
5 DKK Gelderland	10 VvKkNH / PDNH

REGIONALE NETWERKEN VOOR BEWONERSINITIATIEVEN IN ZORG EN WELZIJN

1 Fryslân
2 Groningen
3 Drenthe
4 Overijssel (in oprichting)
5 Limburg (in oprichting)
6 Noord-Holland (in oprichting)
7 Zeeland (in oprichting)

GOOGLE!

netwerkdurzamedorpen.nl
omziennaarelkaar.nl
zorgcooperatie.nl
zorgcooperatieschajjk.nl
zoetermeer.wijzelf.nl
zorgcooploppersum.nl
zorgcooperatiebronckhorst.nl
zorgcooperatiebrabant.nl
nationalezorggids.nl
ouderenvervoerharen.nl
hollandscheveldverbindt.nl
dorpszorgulrum.nl
zorgcooperatieschajjk.nl
lieropleeft.nl
wilskrachtwerkt.nl
gezondheidscentrum-america.nl
ideeenbank groningen.nl
duurzaamdoor.nl
kcwz.nl
tijdvoorsamen.nl
voordebuurt.nl

NETWERK DUURZAME DORPEN

Dit is een landelijk netwerk van, voor en door dorpen die (samen) werken aan een duurzame toekomst. Het netwerk organiseert de ontmoeting tussen dorpen en biedt een platform voor het delen van kennis en ideeën waardoor dorpen elkaar inspireren.
netwerkdurzamedorpen.nl

OMZIEN NAAR ELKAAR

Het netwerk Omzien naar Elkaar is er voor actieve burgers die zelf willen bouwen aan een gezonde, energieke buurt waarin het normaal is om naar elkaar om te zien. Vier keer per jaar organiseert dit netwerk een innovatietafel voor initiatiefnemers, gericht op kennisontwikkeling, vernieuwing en praktische antwoorden.
omziennaarelkaar.nl

ANDERE DORPEN

Laat je vooral ook inspireren door wat andere dorpen doen. Nodig initiatiefnemers uit van projecten die je aanstaan. De meeste delen graag hun ervaringen en kennis.

KIJK OF LEES OOK DIT EENS:

- DE KORTE FILM OVER AUSTERLITZ ZORGT OP VIMEO.COM
- DE REPORTAGE VAN BRANDPUNT OVER ELSENDORP
- HET ONDERZOEK VAN TRIMBOS NAAR EFFECTEN DORPSONDERSTEUNER IN ELSENDORP E.O.
- HET BOEK VAN BUURKRACHT OVER DUURZAME ENERGIE: DAT KAN OOK ALS VOORBEELD DIENEN VOOR DE BEWEGING VAN ZORGOÖPERATIES EN DORPSZORGINITIATIEVEN
- HET FILMPJE OVER WEDDEDAT-HETLUKT OP YOUTUBE
- HET FILMPJE OVER VERZOAMELSTEE ONDERDENDAM OP YOUTUBE

HELP!

Voordat we je vertellen waar je hulp kunt halen, herhalen we hier nog even onze 'Doen' nr. 13:

Blijf eigen WIJS!

Maar natuurlijk is het soms heel fijn én slim om een beetje hulp te krijgen.

Lees op de
volgende pagina
waar je hulp
kunt vinden!

DORPSGENOTEN

Dorpsgenoten kunnen veel hulp bieden. Steek daarom veel energie in het verzamelen van mensen die willen meedenken en meedoen. Vraag de accountant die in het dorp woont mee te kijken naar de begroting, de architect om een bouwtekening te beoordelen of de verpleegkundige naar de ontwikkelingen in de zorg. Er is meer hulp dichtbij dan je denkt.

“Mensen melden zich vaak met een eenvoudige vraag bij mij. Als ik dan op huisbezoek ga en we praten een poosje, dan gebeurt het regelmatig dat er meer aan de hand is. Dan blijken er meer vragen achter die ene vraag te zitten.”

Renate Bruin, dorpsondersteuner
Wedde dat t Lukt

DORPS- ONDERSTEUNER

Een dorpsondersteuner is er niet als je net begint. Want dit kan een doel van je eigen zorginitiatief zijn. Dorpen nemen een dorpsondersteuner namelijk zélf in dienst. De dorpsondersteuner is vooral hét aanspreekpunt in het dorp, de ogen en oren op het gebied van vraag en aanbod, bij hulp en ondersteuning in het dagelijkse leven. Ook is de dorpsondersteuner een schakel tussen de formele en informele zorg. In het Groningse Wedde is er hierdoor een opvallend goede samenwerking tussen de huisartsenpraktijk, dorpsbewoners en gemeente. Check voor meer informatie het filmpje over Wedde dat het lukt op Youtube. Ook interessant is de Brandpuntuitzending over de dorpsondersteuner in Elsendorp.

ONAFHANKELIJK PROCESBEGELEIDER

Een onafhankelijk procesbegeleider heeft je veel te bieden. Neem contact op met de organisatie in jouw provincie die dorpen ondersteunt. Deze organisaties zijn heel waardevol omdat zij het gebied goed kennen, een groot netwerk en veel kennis hebben en dezelfde belangen hebben, namelijk leefbare dorpen. Financiering van dit soort hulp is soms wel een uitdaging. Je kunt er een bedrag voor opnemen in je projectaanvraag (subsidies of fondsen). Gemeenten hebben hier vaak ook wel een potje voor.

Een
overzicht
vind je op
p. 36

DORPS- COÖRDINATOREN VAN DE GEMEENTE

Zij ondersteunen inwonersinitiatieven en zorgen ervoor dat die in het gemeentehuis goed en breed opgepakt worden.

DE CENTENKWESTIE

Lees
ideeën op
de volgende
pagina!

Je hebt bijna altijd te maken met kosten, voor bijvoorbeeld **zaalhuur**, **publiciteitsmateriaal** en **activiteiten**. Probeer ernaar te streven om die voor een nieuw initiatief zo laag mogelijk te houden.

Er zijn allerlei adressen waar je geld kunt aanvragen voor je initiatief. Wat je daarvoor altijd eerst moet doen, is een begroting maken. Laat je daarbij vooral inspireren door goede voorbeelden. Hoe je die kunt vinden, lees je in het hoofdstuk Bronnen van inspiratie & informatie.

DUURZAAM VERDIENMODEL

Bij een begroting hoort ook een dekkingsplan. Daarin laat je zien hoe je de kosten die je in de begroting opvoert, gaat betalen. De kans op bijdragen van fondsen en instanties wordt groter als je laat zien dat er een duurzaam verdienmodel onder je plan ligt. Daarmee toon je aan dat je het plan niet (alleen) afhankelijk

maakt van subsidies en fondsen en dat je ook vooruit denkt. Dat laatste is voor instanties vaak een belangrijke voorwaarde, zo weten ze namelijk dat hun geld niet 'weggegooid' is over drie jaar. Denk bij het maken van je verdienmodel bijvoorbeeld aan:

BIJDAGEN VAN LEDEN VAN JE VERENIGING OF COÖPERATIE / VERHUUR VAN RUIMTES DIE JE MISSCHIEN HEBT / EVENTUELE OPBRENGSTEN UIT DE KEUKEN OF KANTINE / ANDERE VERKOOPMOGELIJKHEDEN / DE RIGHT TO CHALLENGE (ZIE P. 21) / CROWDFUNDING / SPONSORING / BIJDAGEN VAN PROVINCIE OF GEMEENTE / LOKALE POTJES / FONDSEN

Een overzicht
van de meest bekende
landelijke fondsen:

fondsenvoorouderen.nl

FONDSEN EN LOKALE POTJES

In Nederland bestaan heel veel fondsen. Er komt wel wat kijken bij het doen van een aanvraag. Elk fonds heeft zijn eigen doelen, aanvraagprocedure en voorwaarden. Verdiep je daar goed in.

In veel regio's zijn er ook lokale of regionale fondsen vanuit particulier initiatief. Vraag rond, hou ogen en oren open en google!

Soms zijn er ook nog potjes te vinden bij het bedrijfsleven (in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen), via dorpsbudgetten of de dorpsbelangenorganisatie.

IN OOSTWOLD HEBBEN ZE GEMERKT DAT JE JUIST DOOR INITIATIEVEN EN FUNCTIES TE COMBINEREN, EEN GOED VERDIENMODEL KUNT ONTWIKKELEN. HET MULTIFUNCTIONEEL CENTRUM HUISVEST SPORT, CULTUUR, HORECA, EEN BASISCHOOL EN EEN SUPERMARKT. ALS IEDER VOOR ZICH FINANCIERING HAD MOETEN VINDEN, WAS DAT NOOIT GELUKT.

GEMEENTE EN PROVINCIE

Draagt je initiatief bij aan het langer zelfstandig blijven van ouderen of vindt het aansluiting bij de zorg? Dan is het de moeite waard om je plannen met de gemeente te bespreken en te kijken of je een bijdrage vanuit de Wmo- of Welzijnsgelden kunt krijgen. Vraag ook eens na of er leefbaarheidsprogramma's zijn in je provincie en gemeente.

ACTIES

Met acties kun je meer geld ophalen dan je misschien denkt. Organiseer een markt, een sponsorloop, autowas- of breiactie.

Een overzicht
van platforms:
crowdfundwijzer.nl

CROWDFUNDING

Er zijn verschillende digitale platformen waarop je je initiatief kunt aanmelden voor crowdfunding.

Het platform dat zich specifiek richt op initiatieven in buurten, dorpen en steden is voorjebuurt.nl. Hét platform voor enthousiaste buurtverbetersaars noemen ze zichzelf.

Kijk ook eens op maex.nl. De MA Exchange maakt op eenvoudige wijze de maatschappelijke waarde van je initiatief inzichtelijk. En je kunt via een doneerbutton geld inzamelen voor je initiatief.

dreamordonate.nl is een internationaal platform.

SPONSORING

De meeste organisaties willen maatschappelijk verantwoord ondernemen en zijn best bereid om goede initiatieven te steunen. Zo ondersteunt de Rabobank bijvoorbeeld de Verzoamelstee met de aanschaf van ipads en het geven van een cursus internetbankieren. Vraag vooral ook lokale ondernemingen, zoals de supermarkt of de bakker. Sponsoring kan ook in natura, met boodschappen, materialen, diensten of adviezen.

COMBINEER!

WAT HEEL GOED WERKT, IS OM VAN AL DEZE MOGELIJKHEDEN EEN COMBINATIE TE MAKEN. DAT MAAKT HET GEHEEL MINDER KWETSBAAR EN JE LAAT AAN JE GELDSCHIETERS ZIEN DAT JE STEVIG STAAT ÉN CREATIEF BENT.

BOEKJE UIT? BEGIN!

Het boekje is uit. We hopen dat het je heeft gebracht wat je zocht en vooral dat je (eerst klein) gaat beginnen met je zorginitiatief! Of opgefrist doorgaat, als je al langer bezig bent met het zorgen voor elkaar.

Weet dat er nu al 400 dorpen en buurten met je meedoen. Het meest belangrijke is dat je gemotiveerd bent en blijft. Dat je plezier hebt.

En al is ieder zorgzaam initiatief weer net een beetje anders dan het jouwe, blijf toch ook zoeken naar het gelijk in de verschillen. Want daar vind en versterk je elkaar.

Besef dat je voorop loopt in een beweging. Een beweging van eigenWIJZE burgers. Dorpen en inwoners van Nederland zijn goed in het voorop lopen. In anders denken. Ze durven. Nemen eigen initiatief.

Voorop lopen betekent wel dat je soms wat geduld moet hebben. Overheden, organisaties en geldstromen zijn ook aan het veranderen en gaan wel volgen, maar ze kunnen niet zo snel als jij. Blijf doorgaan, blijf onderweg naar waar jij naartoe wilt.

Blijf **eigenWIJS...**

Succes!

*HOE DOEN JULLIE DIT?
KENNEN JULLIE MENSEN DIE
DIT ZOULDEN WILLEN DOEN?*

*WIJ KUNNEN WEL MAILTJES
STUREN! EN MENSEN HALEN
EN BRENGEN...*

HANDIG BOEKJE VOOR ZORGZAME INITIATIEFNEMERS